

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL
ANY V, NUM. CII, DESEMBRE XVI, MCMXIX

Número solt, 40 cèntims

SUMARI

Un llibre reaccionari, per R. RUCABADO.—Un llibre de F. Culí Verdaguer, per JOSEP M. PI I SUÑER.—Poesia: L'hivern traïdor, La caseta al bosc, per NOGUERAS-OLLER.—Quadradó, per F. VALLS I TABERNER.—Dels ideals catalans, per CRISTÒFOR DE DOMENEC.—Els llibres, per J. LL.—Les Revistes.—Fora text: Index de la REVISTA, any 1919.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 · BAIXOS
BARCELONA

SUMARI DELS NUMS. C-CI

La redempció pervindrà dels treballadors mateixos, per R. RUCABADO.—La Catalunya desnacionalitzada, per A. ROVIRA VIRGILI.—Autonomia Universitària, per MARTÍ ESTEVE.—Notes sobre un possible teatre dels poetes, per ALEXANDRE PLANA.—La Bíblia catalana, per LL. NICOLAU D'OLWER.—Poesia: Shakespeare, per MAGÍ MORERA I GALICIA, trad.; poesies catalanes, per JOAQUIM FOLGUERA, CLEMENTINA ARDERIU, VENTURA GASSOL, JOSEP MARÍA DE SAGARRA, CARLES RIBA, GUERAU DE LIOST, JOSEP CARNER, J. M. LÓPEZ-PICÓ.—Els Llibres per J. LL.—Les Arts Plàstiques, per J. F. R.—Les Revistes.

PUBLICACIONS DE "LA REVISTA"

Administració: Corts Catalanes, 613 baixos, Barcelona

LLIBRES PUBLICATS

RAMÓN RUCABADO
Els editors i la llibertat de l'art
JOSEP ARAGAY
La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat

CLEMENTINA ARDERIU
Cançons i elegies

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ
L'infantament meravellós de Schakrazada

MIQUEL POAL AREGALL
Mots plaents i desplaents

ANTONI ROVIRA I VIRGILI
El Nacionalisme

JOAQUIM FOLCH I TORRES
Meditacions sobre l'arquitectura

M. MORERA I GALICIA
Venus i Adonis

JOAN SACS
La moderna pintura francesa fins al cubisme

ALEXANDRE PLANA i altres
L'obra d'Isidre Nonell

MIQUEL FERRÀ
Cançó d'ahir

LL. NICOLAU D'OLWER
Literatura catalana, Perspectiva general

ENRIC JARDÍ
Les doctrines de Georges Sorel

J. M. LÓPEZ-PICÓ
Moralitats i Pretextos

J. FARRAN I MAYORAL
La renovació del Teatre

E. DURAN REYNALS
Quatre Històries

JOSEP M. DE SEGARRA
Cançons d'Abril i de Novembre

FERRAN SOLDEVILA
Exili

E. PRAT DE LA RIBA
Per la llengua catalana

CARLES RIBA
Càntic dels Càntics i Llibre de Rut

MARIA A. SALVÀ
Les Geòrgiques Cristianes

de Francis James

JOSEP LLEONART
Poesies

de Richard Dehmel

JOSEP CARNER
Les planetes del Verdum

ALEXANDRE PLANA
Contrabaedeker

JOSEP M. TALLADA
Les doctrines de P. J. Proudhon

GUERAU DE LIOST
La ciutat d'Ivori

JOAN ALCOVER
Poemes bíblics

FREDERIC CLASCAR
Estudi sobre la filosofia a Catalunya en el segle XVIII

JOSEP ARAGAY
Itàlia

MERCÈ VILA
Les Hores

M. FORTESA
L'estela

CARLES RIBA
Primer llibre d'estances

MARIA MANENT
Sonets i Odes de John Keats

NARCÍS VERDAGUER I CALLÍS
La primera victòria del catalanisme

J. M. LÓPEZ-PICÓ
Dietari espiritual

J. BOFILL I MATAS
Les joventuts catalanes

P. M. BORDOY-TORRENS
Els pobles d'Orient

J. FERRAN I MAYORAL
Diàlegs dels déus, de Llucà de Samosata

JOAQUIM FOLGUERA
Les noves valors de la poesia Catalana

CARLES RIBA

Primer llibre d'Estances

Publicacions de LA REVISTA

Vol. 28

Preu: 3 Pessetes

NARCÍS VERDAGUER I CALLÍS

LA PRIMERA VICTORIA
: DEL CATALANISME :

(Col·lecció d'estudis polítics de LA REVISTA)

Vol. II

Preu: 2 Pessetes.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY V — NÚM. CII — DESEMBRE XVI — 1919

Un llibre reaccionari

Un mot reaccionari és el de Caritat. ¿Quina plaça quedarà per aquesta idea, en l'organització social futura? Suprimir tot moviment compassiu d'individu a individu, ha d'ésser condició que assegurí la justíssima distribució mecànica, a cada instant revisada, en garantia d'exacta igualtat social.

Ara mateix, ¿qui gosa parlar-ne, en bella embriaguesa de lluita de classes? De lluita de classes no sols realitzada en la pràctica, sinó, ço que és més fort, sostinguda en teoria.

Per això fa certa angúnia en aquests moments un llibre com el volum de «Les Cases Provincials de Caritat i de Maternitat i Expòsits de Barcelona» publicat per la Diputació, i llegir el pròleg del senyor Vallès i Pujals, hereu d'En Prat de la Riba en l'amor provident a aquelles institucions. Fullejant l'imponent tom, rublert de dades, historials, estadístiques, fotografies, plans i projectes; un hom tremola, pensant: «Ai, tot això!»

Per què, és clar. No es fan les revolucions per a respectar les coses *vieux régime*. I la més radical, la més exclusivista, la més pretenciosa de les revolucions, la que en potència i rondinant està ara dant estrebades, menys que cap altre. I caritat és un mot tant *vieux régime*!

Passi el que hagi de passar. Però, en realitat, més que la sobrevivència interessa la remembrança. Ella retrà testimoni que el fi gest humanitari va ésser molt anterior a les actuals motivacions, gruixudament justicières. Ella dirà que molta gent es cremà les celles, i suà i patí i es sacrificà per raó de les desgràcies i sofriments d'altri, molt abans de sonar la trompeta de les roges reparacions.

Dirà que les generacions pre-revolucionàries no eren tan ferèstegament xucladores de la sang del pobre ni tan absolutament masselles, que no sentissin la noble frisança de la justícia. D'una justícia entesa *dant-se* un mateix, no *prenent* als altres.

Tal volta això ens redimirà una mica de la damnació que la nostra cara burgesa ha d'aguantar avergonyida. Aquest llibre ens deixaria justificar un xic, com En J. M. Lòpez Picó, a «L'Ofrena»:

*Mes, si un altre home escup el seu vert
damunt ma faç, i el meu pecat pregona,
al Teu davant ma vida s'abandona
iestic joïós de no ésser tan mesquí.*

Hi ha un tret d'una delicadesa insigne, expressiva de tot un esperit.

«No sols—diu el President de la Diputació en l'al·locució «A Barcelona»—s'ha procurat salvar les vides de tants i tants infelços (parlant de la Maternitat) sinó que ni tampoc s'ha considerat que s'havia acabat, amb educar-los i fer-los aptes per a viure en societat. S'ha fet més: s'ha procurat, per tots els mitjans possibles, que l'estigma que abans pesava sobre el bord i que l'acompanyava durant tota la vida, desaparegués per complet. Allò de donar-los-hi el nom d'Expòsit com a cognom, o d'assenyalar-los amb tres noms patronímics, ja no es fa des de molts anys. Avui a tots els bords que es bategen a la Casa de Maternitat se'ls donen cognoms dels més comuns i generals. Quedava encara un senyal inesborrable. Sempre que per algun acte important de la vida havia

de treure el bord la partida de naixement, constava que havia estat batejat en aquell alberg: doncs això també s'ha suprimit, i avui tots consten batejats en una parròquia.»

Millor que una etimologia, això recorda que Caritat és un mot que ve del grec, i vol dir gràcia.

Però, per si d'acàs n'hem de pendre comiat

d'aquesta gràcia antiga, abans d'entrar al món de la seca distribució, no valdria la pena d'aprofitar les últimes hores que ens queden de vida, i fer un va-i-tot a favor de les coses per les quals la Diputació demana ajuda: l'Asil d'Epilèptics i la Maternitat Nova? ■

R. RUCABADO ■

Un llibre de F. Culí Verdaguer

Estem tan poc acostumats a veure que surtin de les impremtes llibres de ciència administrativa escrits en català, que quan n'apareix un, és precis rebre'l signant-lo amb pedra blanca. El menys que pot fer-se és crear una atmosfera de ressonància a son entorn, amb la qual cosa no sols honorarem l'autor com son esforç mereix, sinó que contribuïrem a crear un cert gust per aquests problemes de caràcter científic, que deuen glatir en tota col·lectivitat destinada a grans empreses.

En Culí Verdaguer ha publicat una obra destinada a l'estudi de «El Municipi Modern». L'obra porta el peu de l'Editorial Catalana.

En Culí Verdaguer ha mostrat sempre afició a afrontar els problemes de la política administrativa dels pobles. Quan jo el vaig conèixer—ja era finint tots dos la carrera de lletrat—tinguí ocasió de fer-me càrrec de la tendència de l'autor de l'obra que comentaré. Poc després en Culí presentava per a doctorar-se a Madrid una Memòria sobre Mancomunitats provincials, passant pel perill de topar amb la ideologia encarcarada dels qui tenien de qualificar la Memòria. Jo puc parlar per pròpia experiència, perquè vaig veure el recel amb que es rebia tota al·lusió que pogués semblar favorable al catalanisme. Una ciència amb fronteres territorials!

Més tard, en Culí va estendre aquelles dades en un llibre. I avui dia ens ofereix un nou volum dedicat a l'estudi del Municipi.

En català, i després de la magistral obra sobre «Dret orgànic municipal» del meu company de l'Escola de Funcionaris i Director d'aquesta, n'Isidre Lloret, és, dedicada exclusivament a Dret municipal, la millor monografia que he vist publicada.

Comença el llibre amb una noció històrica del municipi, molt ben resumida, fent referència a l'organització admirable del nostre Consell de Cent, cosa que calia no oblidar

tractant-se d'un volum editat en català i a Barcelona.

S'analitza en els capítols següents: el període constitucional i la manca de govern local, traient com a exemple a seguir el del *self-government* d'Anglaterra; el Municipi i l'Estat, l'autonomia municipal i la distinció entre el Municipi rural i la ciutat moderna; les funcions del Municipi modern, fixant-se principalment en la municipalització, les seves causes, intensitat i extensió; les unions de Municipis; l'organització del Municipi modern, problemes que planteja i llur solució en els Municipis anglesos i nordamericans; i el plantejament del govern municipal a Barcelona.

La part del llibre més interessant, és indubtablement el capítol IV, destinat a la municipalització i anàlisi de les seves causes, intensitat i extensió.

En Culí es declara municipalista en principi, fent veure el magnífic resultat de l'industrialisme municipal a Anglaterra, on, com diu Howe, és un producte dels darrers vint anys que ha penetrat en la ideologia de la política anglesa quasi universalment, havent també aconseguit influir d'una manera poderosa en la germànica i la suïssa, i en més petita extensió en la d'Itàlia, Àustria Hongria i Països Escandinaus. A Nordamèrica existeix també tendència a la municipalització.

La simpatia de l'autor de l'obra pel nou corrent, és natural. Se tracta d'un home inspirat en el modern esperit, que fonamenta la política administrativa en la realització del servei públic. La política depèn d'un grup d'homes: els governants. Aquests no dirigeixen el país podent alegar en son favor drets de caràcter superior, com havien sostingut els partidaris dels governs de dret diví, o providencialistes. Manen per circumstàncies purament de fet: major intel·ligència, major força, més

gran potencialitat econòmica. Però el fet d'ésser el cap de l'Estat no els [hi atribueix una jerarquia de drets, sinó únicament l'obligació de prestar contínuament, i en les millors condicions possibles, els serveis públics.

Aquesta concepció anirà enrobustint-se a mesura que l'intervencionisme de l'Estat vagi fent-se sentir. Estem molt lluny dels jorns en que privava l'escola lliberal anglesa. Cada volta notem una major interferència entre l'activitat individual i la de l'Estat.

I si és el servei públic la finalitat que ha de perseguir tot govern (en substitució a la tasca de dret subjectiu dimanant del concepte de l'*Estat-sobirà*, en la qual aquest, armat de privilegis i de prestigi, comandava als homes pel sol fet d'estar jeràrquicament per damunt d'ells) res té de particular que es procuri que l'Ajuntament—govern de la ciutat—en benefici del servei públic pel qual ha de vetllar, tendeixi a industrialitzar totes aquelles activitats que posades en mans d'empreses particulars no donen els rendiments socials necessaris. El lucre, com a fi d'una empresa, mata el millorament del servei públic. Perquè es tanca els ulls a aquesta conclusió social, per a fitar sols la part econòmica o de negoci que ofereix l'empresa.

Es un deure de la Corporació municipal procurar, municipalitzant serveis, el desenvolupament i la prosperitat moral i material dels habitants del terme municipal. Aquest fonamental punt de vista podrà entelar-se, si consideracions d'ordre financer impedeixen en absolut abordar la municipalització, però si la dificultat no és absoluta, no per això s'ha de rebutjar en principi. L'Ajuntament no és un negoci. Encara que no resti marge, o que es trobi un dèficit inicial, si aquest pot suportar-se, procedirà empendre la reforma. Potser no gaire més tard s'aconseguirà registrar una resultància econòmica falaguera.

Hi ha sols un factor que fa impossible la municipalització: aquest factor és la immoralitat o la desorganització dels mecanismes de govern municipal. Si això arriba, serà ben

difícil parlar del millorament del servei. Per a donar una bona utilitat els rotatges administratius, cal primer que aquests siguin ben depurats.

No cal dir com és perillós encar aplicara amb massa amplitud l'industrialisme si la moralitat administrativa i el civisme de l'habitantsón relatius.

Molt interessant també és el capítol destinat a estudiar els problemes plantejats pel municipi modern. Qui vulgui informar-se del que és el *govern-comissió* i el *govern-gerència* podrà llegir molt útilment el dit capítol, on se troben minucioses dades de les dites estructures a les ciutats nortamericanes.

L'obra den Culi Verdaguer té una altra valor ben estimable. La de donar la sensació que en matèria de dret, i sobretot de dret administratiu, cal malfiar-se bon xic dels principis i dels doctrinarismes. Coses aplicables a un país no ho poden ser-ho sempre als altres. Avui dia, la legislació experimental ens mostra que cada poble ofereix *el seu fet jurídic*. I si bé es veritat que la llei de la imitació de Tarde existeix entre els pobles—recordis tot ço que aquest escriptor positivista deia sobre la interpsicologia—no ho és menys que serà un mal governant qui es deixi arrossegar per la valor de les generalitzacions i dels empirismes. La llei no pot guarir les malures del cos social. Ja no som al segle XVIII; l'optimisme bondadós dels seus filòsofs i economistes, que es deixaven obsessionar pel doble culte de la Raó i de la Llei, ha estat esborrat de la política.

Recorda en un llibre sobre «La idea de l'Estat», H. Michel, que en els enciclopedistes i en els fisiòcrates, en Rousseau i Voltaire, en Holbach i Turgot, es troba la mateixa creença en els beneficis de la legislació. Per ells, aquesta és capaç de transformar el cor i la raó humana. D'una manera laica, retornen al concepte de Bossuet, qui feia descendre la llei del cel a la terra.

JOSEP M. PI SUÑER

Poesía

L'HIVERN TRAIADOR

Queien les fulles i era humit,
traïdor, glaçat, el vent que feia...
La meva amor duia un vestit
lleu i escollat fins a mig pit.
Te ia fred; i encara reia.

Dins del jardí, parlant tots dos,
hem vist un vell de barba blanca
que perseguia ocells i flòs,
i se'ls enduia reganyós,
tot arrupit, saltant la tanca.

L'hem agafat, l'hem ben lligat
al peu del foc; i Ella s'en reia.
Traïdor, l'Hivern, s'ha evaporat
amunt, per dins la xemeneia.
Llavores Ella ha tremolat
veient del cel la neu que queia.

LA CASETA AL BOSC

O caseta!, tu, tan sola,
petita i perduda al bosc,
amb el gat, d'ulls verds, que miola,
i amb aquesta fumerola

que treus ara, al fer-se fosc,
com una ànima que vola,
fonent-se en la pau del bosc!

A dins, ta llar espetega,
i un llum d'oli fila prim...
Una vella que estossega
talla el ble, que s'esllanega
fent fortor de socarrim...

A fora, plou i llampega
com en els contes de Grimm!

NOGUERAS OLLER

Quadrado

Motiu de diversos articles, conferències i festes d'homenatge (de desigual valor) ha estat el centenari de la naixença de l'il·lustre escriptor En Josep M.ª Quadrado (n. 1819, † 1896). Honorables dissertants i publicistes han posat de relleu les seves excel·lents qualitats com a amic, com a cristià i com a ciutadà; els seus dots d'escriptor, d'arqueòleg i d'historiador; el seu seny i la seva rectitud, subratllant, a l'ensem, sa estreta relació amb el malaguanyat Balmes. LA REVISTA no pot menys de retre també devot tribut a la memòria de l'egregi català de Menorca, que fou ple de tantes gràcies de l'Esperit.

Fruit de la variada activitat d'En Quadrado foren multitud d'obres i articles de literatura, d'apologètica; de devoció, de política, d'arqueologia i d'història. Alguns de aitals treballs, encara que els menys, els va publicar en la nostra llengua.

Des d'un punt d'obir *regionalista* En Quadrado fou una gran glòria regional, no sols per sa naixença, sinó també per sa vida i ses obres. Ell, que va resseguir (tot fent-ne la descripció arqueològica) una bona part d'Espanya i que havia passat qualque temps a Madrid, sense sentir-s'hi atret, es retirà definitivament a Mallorca, on seguí recercant, amb amor i amb sentit crític alhora, la història de l'antic reialme, l'arxiu del qual regentava. Ja en 1847 havia publicat aquella formosa història de les lluites socials de Ma-

llorca en el segle xv, titulada *Forenses y ciudadanos*; i pocs anys després reuní en un volum els passatges de les cròniques de Jaume I, de fra Pere Marsili i d'En Descot relatius a la conquesta de Mallorca, anotant-los i comparant-los entre si i amb el Repartiment de l'illa. El seu propòsit era d'anar preparant, per mitjà d'estudis monogràfics sobre els més notables episodis, la història del reialme mallorquí, la qual arribà a explicar en gran part en la reedició del llibre d'En Piferrer sobre les illes Balears, complementant considerablement la obra d'aquest.

En canvi, des del punt de mira *nacionalista*, En Quadrado va ser poc nostre. Dol de veure'l extern al generós moviment catalanista en el qual altres distingits compatriccis seus tant varen participar i influir. I dol més i tot d'observar que, vivent ell encara, fou assenyalat per en Menéndez Pelayo (en prologar el recull de sos *Ensayos religiosos, políticos y literarios*), com a refractari al nostre gran corrent reivindicatiu (1). Cal remarcar, però, que si n'estigué allunyat, no va ser tampoc dels enemics, i que el seu temperament i les seves virtuts foren ben racials.

F. VALLS TABERNER

(1) Veu's aquí el perfidiós elogi d'En Menéndez: «Quadrado, que ha tenido el valor para resistir al torrente catalanista y mantener vivo en su alma el culto de la patria común, que no menoscaba sino que engrandece el amor a la patria pequeña».

Dels ideals catalans

(Com una breu notació preliminar)

Nostre admirable amic Francesc Pujols, amb aquella prosa única, impossible d'imitar, que manca de pariona en les altres i en la nostra literatura,—parlava, en un dels darrers números de la recentíssima revista *L'Instant*, dels ideals catalans.

Aquell magnífic article, de l'autor d'estil més abundós i pròdigament terral dels que

escriuen en català, és una troballa, una guia, una lliçó i, ensem, una monjoia. En el magnífic article es marca el veritable camí a seguir pels catalans; és com una perla despresada del collaret riquíssim que això és el famós llibre «Concepte General de la Ciència Catalana». Però, dintre de l'encertada generalització de la bona idea del gran Pujols, s'hi

troba ja, immanent, com una crida a més precisió. En efecte, els catalans han assolida una actitud mental tant necessitada de prístina concreció que ja rebutgen tota mena de biaixos i totes les formes del *grosso modo* i el *à peu près*, quan d'ideal o ideals catalans es tracta.

A la primeria, els catalans, en plena febre lírica de nacionalitat, xops de romanticisme, inexigents, podien aconor-tarse amb caldes orientacions generals:—era en aquella època en què mai la paraula estava a l'alçada del subjecte. Però ara, la paraula s'és afinada, acurada, completada en mans dels artistes del verb; ara, la paraula s'ajusta al concepte segadament com la pell a la mà; ara, s'eviten els modismes massa comuns; ara, amb la severa disciplina de la paraula, comença un veritable classicisme,—o harmonia màxima entre la idea i el mot que la porta, i, per propi respecte, quan més no per respecte als demés, els catalans s'exigeixen una dura selecció que imposa la claredat lògica, que excluu equívocs, que necessita, elegantment, dir les coses amb una rigor profunda.

D'aquí, l'afany d'exactitud i de precisió semblant al dels darrers matemàtics; d'aquí, aquesta singularíssima sensació aductàctil que concedeixen al bon lector certes frases i paraules de certs poetes catalans; d'aquí, aquesta delicada tria en els mots i llur col·locació, el lloc que han d'ocupar en l'ordre d'emidir i crear un concepte; d'aquí, aquesta aspiració a una altíssima austeritat devés les idees; d'aquí aquesta tendència a una aristocràcia d'expressió; d'aquí, el cast respecte i la pura fidelitat als propis i aliens pensaments.

Aquesta poliexigència és la que pregunta si és legítim aquest plural: *ideals*,—és a dir, es demana si *ideals* no vindrà a ésser com un atès i alhora un manquement, o bé una amplificació de l'antiga costum líric, romàntic, de les grans línies generals conceptuais.

Quants ideals poden tenir els catalans?—En tant que poble: u.—Tots els demés són seqüències, subseqüències, corol·laris, escòlics, desdobles d'aquest ideal únic on deuen fondre's i es fonen tots els altres.—¿Quin és aquest ideal català qual reavatar recomença

ara, després d'una interrupció de cinc segles, després de viure subterràniament, en estat larvat, de 1410 ençà?—L'ideal primer de tots els pobles que es senten forts i caracteritzats, amb una personalitat inconfusible: el *Domini*, i el mestratge d'aquest *Domini*.—Heu's aquí una primera idea clara; heu's aquí establir i posar un fonament sòlid; heu's aquí la concreció carrada i neta d'una aspiració enèrgica, afirmativa, caòtica potser, però múltiple i robusta, real—fins ara bo i inconscient, quasi vergonyant.

Quin és el primer graó d'aquest Domini?—El Domini propi, els catalans dominant-se a si mateixos,—fins a esdevenir joc, fins al triomf de les més riques arbitrarietats i les més fecundes, fins a dansar aladament amb els més feixucs pensaments i amb les més greus de les responsabilitats de l'home damunt la Terra.

Aquest Domini-elegància i força indeturable, n'aparella un altre: el domini de la Veritat. I quan es domina la Veritat—la Veritat al servei de l'home—les perspectives i probabilitats del món s'obren automàticament, de bat a bat, a l'exercici mental i heroic del poble amo d'aquest Domini-palanca. I és aleshores que Francesc Pujols tindrà raó al creure a la Veritat com únicament possible eixint de testas catalanes. Es cert, no obstant, que els catalans encara no han realitzat el desig i la semi-profecia de Francesc Pujols:—Nosaltres diguem: aquesta possessió de la Veritat, abans que res cal *creure-la*: una volta *creguda, inventada* aquesta possessió serà realitzada.—Quan els catalans posseeixin *sa* veritat, no serà ja *la* Veritat,—davant la qual s'esmilquen i empal·lideixen totes les altres?

¿Però, seria aquest només, el *ram dels rams*, segons frase de Francesc Pujols, en el qual els catalans donessin la definitiva paraula seva? No. Adhuc en religió i ciència poden donar els catalans *sa* paraula en una actualitat definitiva.—Aquesta paraula haurà de brollar; precisament, de la dita tradició catalana?—Sempre, si aquesta tradició no es detura a caprici en un novè segle, o sia, sempre que es refereixi als veritables obscurs orígens de la vera autoctonia catalana.

Els catalans comencen a dir: «Nostres actuals fórmules religioses i polítiques deuen d'ésser superades, remuntades, tresoritzades; nostres actuals formes de cultura i de tradició deuen rebrollar pures, inefables, quasi tràgiques, del fons primitiu del poble català, en un prodigiós *Revenir* a nostres inicis de raça.»

Aquestes paraules podrien recordar-ne d'altres ja dites en contradetes nòrdiques?—No. L'alè d'aquestes paraules és força diferent: la idea catalana de Domini és més greu, més mediterrània, més harmonia, més gaia, sempre més humana i més profunda que la nòrdica. No és una dansa encadenat, ni una dansa enflocat: és més aviat la llibertat de la sardana, mesura de la joia, mestratge dels instints. La sardana, ¿no seria per ventura l'expressió d'un dels més meravellosos racials equilibris psicològics que es coneixin; no seria per ventura l'única dansa possible al poble creador del *Seny*, el mateix seny dansant o la dansa del seny?—Aquest seny català, superior a un *Satis* perfecte, més profund; aquest seny que fixa la voluntat a l'alçada de les pròpies energies, mai menys, mai més,—no és ja quelcom de virtut en els catalans que s'oposa masclament a tota seriosa influència nòrdica o súdica? No concedeix d'una manera bo i fatal i mecànica un domini que immunitza als catalans contra la infecció de tot enlluernament o excessiu

encis de forania? No és com una mena d'inèrcia mental *activíssima* que retorna als catalans a si mateixos *bonificats, enriquits* de les troballes i de les *preses* de la llur excursió per altres terres de la vida i el coneixement?—Tota la influència nòrdica o súdica, es resol pel català en un incorporar a la racialitat els utensilis, els aparells, els mitjans de potència que troba a punt altra part. En això obeeix inconscientment a la llei que presideix tot real progrés: a la llei de l'economia de l'esforç mental o físic.

¿Quina és la posició actual del català en la civilització,—quin lloc li pertoca?—Un lloc a part, un lloc únic,—el lloc de la nau que ha ormejat en l'esdevenidor amarrada als norais del present; el lloc del davanter misteriós, aquell davanter inimitable que ja admet pacient que les coses vagin vers ell,—que sap que hi aniran, que no poden deixar d'anar-hi. Es com la faula del heroi que després d'haver vençut, esperava freturós i confiat l'arribada de la Victòria.

Quin és encara l'ideal català—l'últim?—Donar leterna paraula catalana a la vida,—aquella paraula més enllà del seny; aquella paraula fecunda i creadora com un mite; aquella paraula òrfica que comani l'immortal començament d'una altra època dels Homes.

CRISTÒFOR DE DOMENEC

Octubre de 1919.

ELS LLIBRES

MÀNERS. *Tragèdia en cinc actes, de Lluís Soler i Terol.—Impr. de la Casa de Caritat.*

Hi ha obres que llueixen, d'un mèrit de documentació. Cada una pel seu cantó ho són, per exemple, el *Canigó* de Mossèn Verdager i el Teatre de la gitaneria i la berganteria d'En Vallmitjana. En el *Canigó* el document consisteix, encara més que en la informació històrica, en el coneixement físic dels llocs que el poeta descriu; en el Teatre d'En Vallmitjana ve de l'observació perseverant i especialitzada del dialecte i els hàbits d'una determinada porció social. Ni que aquests dos autors tinguessin l'un menys voluptat lírica i l'altre menys instint dramàtic, el caràcter de documentades ja abastaria a les obres esmentades un cert prestigi.

En la tragèdia d'En Soler i Terol també hi fa goig i respecte aqueix mèrit de documentació. Perquè—pensem no errar-nos—l'autor s'embeugué d'altres obres de raça tràgica abans d'escriure el seu *Mànens*.

Hi ha els elements més predicats d'una tragèdia:

Desperta la compassió i el temor. Des de cert moment de l'acció hi compareix l'incògnit astucios que colra el personatge complidor del fat, que aquí es disfressa i es fa passar per mort, cas, aquest de l'incògnit, que és tant de la tragèdia grega, i àdhuc abans de tota tragèdia circumstància simpàtica a Grècia a la llegenda i a la epopeia. Recordem-nos en aquesta d'Ulises, i en la tragèdia de Telefontes en la *Meropa*, d'Orestes en la *Electra*, i en l'*Alkestis* del propi Herakles.

Hi ha així mateix en moments ben-astrucs del *Mànens* aquell laconisme grave d'humanitat i suggeridor d'infinit, com quan l'espectre del pare parla amb *Mànens*, com quan Nubkas és sabedora de la mort fingida de *Mànens*.

Ultra que en alguns passatges l'obra és orejada d'unes rauixes poemàtiques, fortament idíl·liques a voltes, que no sé perquè fan pensar en la Bíblia, els elements que adés havem dit, posats al servei d'una faula adequada al gènere, li donen una presència de conjunt de grandiositat, dins de la qual gairebé es dissolen uns pocs incidentals defectes, com són certes diftongacions perniciosos al vers, alguna paraula poc castiça, qualche vers que dissona del conjunt i a estones algun prosaisme.

Obra tallada amb magnanimitat, hi fa goig el coneixement tècnic del gènere i hi fa respecte. Si En Lluís Soler i Terol, així com ara situa l'acció en temps remotíssim, es posés demà a adaptar els elements que hem dit i

la seva força de voluntat estudiosa a una acció si pogués ser contemporània i que ell l'hagués sentida glatir vora el seu pit d'home nostre, bé podria ser ell el destinat a complir una de les suggestions amb la qual una tarda de la primavera passada ens incitava, a uns quants amics, l'arquitecte dels ulls blaus i el somriure apostòlic-florentí, dient-nos que a Catalunya ens manca la tragèdia.

ELS SANTS DE CATALUNYA.
(*Cicle Romà*), de Mossèn Llorenç Riber.
—*Editorial Catalana* («Biblioteca Catalana»).

Mossèn Riber hagiògraf escrupolós i destriador i Mossèn Riber poeta bornegen dins d'aquest llibre a veure qui en sortirà més galant. I guanyen tots dos.

Endevinador finíssim de ço que en un document és història i de ço que es veu que corre, ho destria davant d'actes, cròniques i sermons; però, com que àdhuc en discutir i en descriure la veritat que ha tret a claror no és pot estar d'ésser poeta, ve que per cada llegenda esbrotonada ens dona un prat de flor; i, mentre apaga un faró, del mateix cop de mà encén tot d'alimares.

Aquesta prosa de Mossèn Riber és plena de voluptat com si ens passés pels sentits. En l'estilista hi llueix el coneixedor de llengües sàvies, i en l'esteta l'enamorat de la mar i de la litúrgia. Bizanci i l'ermita, Alegria, Riquesa, Beutat! Passa el corteig optimista pel seu comentari com les naus de molt velam, ben fabrides, caminant dins de la glòria d'una mar bonança clapejada de tints d'argent i de color de mares de vi.

De vegades en un sol paràgraf hi convoca el gust aplegat de tantes coses del món immens: llunyanes siluetes geogràfiques, clamors de grans ànimes, aïrades de saviesa o d'eloqüència ardida que ens fan aixecar el front i ens el trobem coronat de tot el cel.

Sembla que escrigui sota un buf que el fa despertar, pompós, i sobretot optimista. Diríeu que amb ell la paraula hemofília ha trobat un redemptor. Fonts d'ègloga, garlandes de flors, collarets o manilles de pedreria s'han tornat les testes o els sins segats i els cops i els garfiments en els cossos dels màrtirs.

Quin sentit despert el que davant de l'Himne a Sant Feliu que atribueix a Prudenci, i comença: *Fons Deus vitæ perennis, lux origo luminis...* li

suggereix caificar les seves estrofes d'àgils com els giravolts d'un esparver,

I quin goig de descriure! Veieu la exhumació de les despulles de Sant Feliu a Girona. «...I s'esdevingué talment. Una gran multitud de bisbes i d'abats, de canonges i de monjos, d'innumerables feels s'era congregada a l'entorn del vas on eren les presentides despulles. En la faç de tothom groguejava la magror dels dejunis, puix amb dejunis assecaren la carn, per copsar més bé la llum àrida de la visió. Una titil·lació de gotes de llum tremolava sobre el capoll llagrimajant dels ciris. Fumejaven aromàticament els grums d'Arabia damunt la rosa ígnea dels turíbuls. Un vol deliquiós de lletanies i de salms mesclava's al desmai de la fumera blanca caiguda com una voladura d'àngels qui volessin molt cansats. Tothom vestia candor de lli i amb les plantes nues dels peus petjaven la terra sagrada. Fins a tant que un, entre tots, armat amb el signe de la santa Creu gosà descendir, pàl·lid d'esglai, a la tenebra formidable. Del vas obert se n'exhalava un baf de gleva hivernal, extremida per una latent germinació. En el fons del vas, a dextra i a sinistra, dormien un aspre son de ferro dos sants, dos lluitadors, esperant la clangor matinal de la trompeta. Amb ses mans tremolant de reverència s'acostà al qui dormia entremig, i el deslliurà de la foscor i el va mostrar a la claror atònita.»

DOCTRINA ESTÈTICA del Doctor Torras i Bages. Per Mossèn Carles Cardó.—*Editorial Catalana* («Enciclopèdia Catalana. Vol. XI»).

El canonge de la Seu barcelonina, Mossèn Cardó, ha ordenat una *Doctrina Estètica* amb fragments de quinze obres en les quals el Bisbe Torras tractà de la Bellesa i de l'artista.

Mossèn Cardó, en el pròleg que hi posa, en molts punts del qual ja se'l coneix un enamorat de certes orientacions mentals del Doctor Torras, repassa i escateix les vàries doctrines estètiques de Grècia ençà, amb aquella fervor i gran ambició cristianes de casar parers tot salvant la integritat dogmàtica.

El Doctor Torras i Bages extractat amb intenció lògica pel Canonge Cardó, és vist com sempre, i potser en aquesta forma extractada la visió n'és encara feta més còmoda, l'afanyós pastor d'ànimes, volenterós de redempció de l'Art, fent-lo entrar tot en Déu i dins les lleis cristianes. I encara, amb el

segon afany pastoral de fer part equitativa de l'Art a tothom, com si fos del pa que guareix de fam.

Sovint afirmarà com a fets positius els seus grans desigs.

El combat que ell predica com una bella anguniosa realitat del món també dins mateix de la seva obra s'hi veu actuar com en un segon escenari, movent-s'hi en alt drama el Tacte i la Caritat d'un cantó i el sentit de la Bellesa d'un altre.

Si aquí assegura que l'art no arriba a ser-ho ben bé fins que ha passat pel Cristianisme, més enllà l'oreig de Grècia li orejarà el front i no podrà deixar de girar amb pura delícia els ulls d'home savi i desmemoriant-se per ventura una mica elogiar, i àdhuc en les imatges hel·lenitzar de tant en tant.

Posarà lleis a l'Art, que vol dir fites segons el Crist, però en abocar-se, per a dictaminar, als panorames de l'art on la tortura del pensament o el crit de la criatura humana desesmada, i àdhuc davant dels signes de puixança que el mal ha deixat en l'obra d'art donant-li tanmateix una grandesa, ell, pietós, formularà que també negant com afirmant es prova a Déu, centre de Bellesa eterna que ça com lla cerquen les pobres ànimes.

Adhuc els qui, amb Mossèn Cardó, el trobin, més que home de lògica sistematització, home d'inspiracions, i els qui el desitgessin més radical en l'afirmar, seràn seduïts de l'exemple del Gran Bisbe d'alè poderós, inflammat del Sant Esperit en l'amor que eleva, aconsola i mou a treballar.

RECULL DE VERSOS del doctor don Ramon Piñas, Pvre.—Amb Pròleg del doctor don Artur Masriera, Mestre en Gai Saber.

En les poesies de temes morals i en alguna de les de festivitats fa l'efecte com si el nou poeta posés en vers

abreujadament un sermó, i com si el sermó, despullat de la eloqüència i el gest, es sentís encongít i fredollic.

Més la visió que el raonament semblen el vehicle d'inspiració congenial al Doctor Piñas.

Certes pinzellades de descripció de naturalesa que trobem en *El Vell Pagès*, el caràcter d'una poesia on glossa una nit de pesombre o aquella altra de vi del Priorat, si això ens pertoqués, ens mourien a suggerir al nou poeta, com altra hora al patriarca olotí En Saderra, que sapigués ésser del tot barroc. Atrassar-s'hi donar-nos a la manera barroca les fruites acolorades tal com són, i les flors, baldament siguin flors humils d'eixida, amb la mullena de la rosada i l'insecte al damunt. Perquè crec que poetes com Mossèn Piñas, que si no tenen el subtil do que fent desaparèixer la flor material ens en dona l'essència lírica que crea de nou aquella flor, o el foc passional que agença de flama tot el que toca o el prestigi d'escalfor el raonament a grau de poesia, tenen en compensació un favorable desvetllament dels sentits, tals literats farien el millor entregant-se a ço que en ells, encara que menys subtil i cultivat, és més viu, i *exagerant-ho* i tot, si se'm permet el terme. I potser que d'això en pervingués a Catalunya un gènere més, amb el qual algun poeta burgès, de vileta, d'un dialecte alemany, merescués l'elogi del Goethe crític, i que més cap a nosaltres ha espletat eminentment, com mai aquí, entre els felibres de la Provença germana.

J. LL.

CAL ESMENTAR

Grandeza y servidumbre de la inteligencia.

El text d'aquesta lectura d'Eugeni d'Ors, suara publicat dins les edi-

cions de la Residència de estudiantes de Madrid, ens situa, amb la pura grandesa d'Alfred de Vigny evocat al començament, en la ferma actitud de la intel·ligència funció de totalitat per la qual tots vivim i lluitem.

Travaillons donc à bien penser, llibre suggeridor de Mr. Georges Aimel, edicions Bossard, en el qual les suggestions dels temes es converteixen en madurades normes de dignitat de consciència i de noblesa d'enteniment.

—La traducció francesa del llibre *La ciencia de puixança*, de Benjamí Kidd, en el qual aprenem de familiaritzar-nos amb les possibilitats de món nou que s'està elaborant dins la fe en la virtualitat creadora de les joventuts.

—*Le Diable à l'hôtel*. Novel·la de Emile Henriot.—Es interessant en aquests temps de novel·les novel·les aquesta aventura intel·lectual d'un home amb prou esperit per a fer-nos de la gràcia i de la ironia dos elements essencials de curiositat.

—Els *Pastiches* de Marcel Proust en les edicions de la *Nouvelle Revue Française*. Preguntem: Què faran els acadèmics el dia que els *pastiches* de Flaubert o de Renan per exemple, siguin tan clàssics com els originals?

—*Statue e fantocci*, llibre d'aguda excitació intel·lectual, en el qual Ardenço Soffici esplaia la multivivent curiositat del seu esperit literari. (Vallecchi, editor, Florencia, 1919.)

LES REVISTES

I.—EL CATALA QUE ES PARLA

(De *The Athenæum* de Londres, del 24 octubre 1919).

No és fàcil escriure sobre coses d'Espanya amb exactitud i equitat. Les apariències observades en un viatge de pas, els aspectes que semblen suggestionar els llibres i diaris, poden fàcilment enganyar un estranger; i un té horror de ficar-se en coses dels altres sense conèixer-les ben bé. Mesos de viatge a Espanya i el racte amb espanyols de tot arreu, amb

homes de diferents condicions de vida i de diversos graus d'intel·lectualitat, m'han convençut que les seves dues qualitats principals són una fe immensa en Espanya, encara que semblin destruir-la, i un fons inacabable d'amabilitat per tots els estrangers. Tractant de Catalunya no s'ha d'oblidar mai que, per tot el seu desenrotllament cultural i comercial, és una de les diverses regions en què naturalment es divideix Espanya. Galícia té una literatura pròpia que és a l'ensem extensa i interessant; el seu desenrotllament material està

retrassat únicament per la insuficiència de ferrocarrils. Parlar d'un Basc és parlar d'energia, recursos i poder intel·lectual. Aragó tendeix a fer peticions d'autonomia semblants a les de Catalunya. El moviment català modern, malgrat els seus caràcters peculiars, pot únicament considerar-se com una branca de cultura espanyola o ibèrica, si es vol; i no per això val menys. Dir que en si és una cosa, és equivocar la situació i confiscar la pròpia imparcialitat. Hi ha qui afirma que la literatura catalana és únicament un instrument de propaganda;

però aquesta opinió no és certificada pels fets; una literatura que no tingué altra valor que la mera propaganda seria indigna de la consideració de *The Athenæum*.

S'ha parlat sovint de la història del renaixement literari català, la «Renaixença»; però s'ha descrit des del punt de vista del desenrotllament de la idea nacionalista catalana. La política ha estat intrincadament entreteixida amb diverses formes de l'activitat catalana des de principis del segle XIX, i és bastant difícil descobrir el que realment té una valor i interès per a llegir. Les Muses Catalanes estan empresonades en un programa polític i els que el compleixen es dediquen deliberadament a encendre la intel·ligència del poble català contra ço que es creu una administració impotent i perjudicial. Ningú pot censurar-los per aquest fet; però és apartar-se de lo realment essencial. L'art no pot subsistir indefinidament si dissipa els seus recursos amb la divulgació d'una idea política.

Les *sombres*, que els antics recorden haver estat una distracció tan popular a Barcelona a fi del segle XVIII, eren en realitat els principis del teatre nacional català. Les figures de paper, que apareixien en la mànara, representaven «entremeses» o intermedis còmics; i la llengua que se'ls feia usar era una barreja d'espanyol (castellà) i català. L'autor de moltes d'aquestes peces era En Josep Robreño i Tort, que era, un s'inclina a pensar, una persona més útil i estimulante del que generalment es creu. Pel seu do de sàtira i per la manera hàbil com feia riure, la gent no sols davant de les coses, sinó també quan n'eren fora, va fer més per desacreditar el Govern central i les seves disposicions absurdes en l'estil de la nostra prepostera «Donna» que molts dels llibres i poemes que després deliberadament han volgut inspirar oposició. Nasqué en 1780, i començà la vida com gravador. Una passió pel teatre, no obstant, el portà a abandonar el seu ofici, i a l'edat de 31 anys debutà en el Teatre Principal. Aleshores començà a publicar *Lo Romance*. Devia venir a ser com el romà *Travaso*. No hi havia fet, conversa, acte absurde de repressió dels oficials del Govern, que En Robreño no retratés en un epigrama, fuetegés amb sàtira o mostrés amb una lamentació burleta, per fer-lo totalment ridícul. I així com cap número del *Travaso* apareixia sense la figura del seu fundador imaginari, Tito Livio Cianchetti, venent el seu diari a la cantonada d'un carrer, cap número de *Lo Romance* s'imprimia sense un tosc boix mostrant En Robreño prenent part com actor, predicador o orador de carrer en els esdeveniments que ocupaven les seves pàgines. Els exemplars es buscaven amb avidesa, i passaven de mà en mà, i els orbes cantors-de-balades no es cansaven mai de recitar els seus versos còmics en els mercats. La seva felicitat de donar expressió al que el poble pensava, o volia pensar, era infal·lible; quasi no hi havia un manifest, un himne patriòtic o un pesquí sediciós, que no fos obra seva. Es feu un punt principal d'atacar Josep I, que era nominal-

ment Rei d'Espanya durant els anys tràgics que seguiren a 1808; feu gresca dels frares per la seva monstruosa golafreteria; escriví una deliciosa crítica sobre la resolució del Capítol Catedral de tenyir de *color de rosa* el cap de la torrada moreneta, Nostra Senyora de Montserrat. Era famós per les seves improvisacions. En el recull dels seus treballs hi ha una *décima* que féu en assabentar-se de l'accident ocorregut a un amic seu a qui obrí el cap una imatge que caigué de l'altar davant el qual estava pregant: «Vaig anar a veure si el Senyor volia obrir un camí a la meua misèria; però, en lloc d'això, un Sant va baixar i em va obrir el cap.» Va ser sempre un furiós anti-francòfil; però la seva alegre veua d'escepticisme sembla demostrar que havia llegit Voltaire i havia tingut accés a alguns d'aquests llibres odiosos, estrangers, que el Govern espanyol, com el britànic de fa cent anys, havia mirat de prohibir.

Algunes de les obres teatrals d'En Robreño guarden un interès i una vida més fàcil d'apreciar pels estrangers que pels patriòtics catalans. Com les comèdies valencianes representades en la Cort de la Princesa Germaine de Foix en el segle XVI, eren part en català i part en castellà. Ni els arguments ni el llenguatge són molt elevats, és ben cert; i els puristes catalans s'inclinen a apartar aquestes farses d'un gest despreciatiu. No obstant vivien, i la seva vitalitat es devia a l'habilitat d'En Robreño d'empregar diferents parles per diferenciar els caràcters. Les persones de qualitat parlaven castellà, un castellà ple de circumloquis i frases sonants; i el castellà s'usava pels chors finals i en general per tot el que havia d'anar amb música. El català es reservava per als simpàtics tipus populars que es requerien per a donar expressió viva al que l'autor imaginava. El seu llenguatge era vulgar i maleducat, però era un llenguatge vivent; és un català completament dolent, però era el millor per als propòsits d'En Robreño. Era, demés, un mitjà útil per fer sobresortir els personatges de les diferents parts, comparable amb el que usà En Goldoni quan les senyores parlaven toscà i les seves serventes venecià, o amb el pla adoptat per Mozart i els seus contemporanis, de donar aires florits als nobles i gentlemen mentre els seus dependents cantaven cançons d'aire més popular.

Després de la mort tràgica d'En Robreño, a mar, en 1838, en Francesc Renart, que tenia menys esperit humorístic però més respecte per l'idioma català, va continuar la seva obra; i després En Frederic Soler, que ha compost un centenar de peces dramàtiques, incloent-hi una paròdia de «El Trovador» (el drama de Gutiérrez en el qual el libretto de «Il Trovatore» es basa) i una famosa comèdia sobre *Holloway's Pills*. Amb el nom de «Serafi Pitarra» ha publicat *broad-sides* (manifestos?) en l'estil d'En Robreño, mentre les seves obres dramàtiques s'han mantingut en l'escena fins a l'arribada i triomf definitiu de N'Angel Guimerà als principis del dinou.

Entretant la qüestió de l'idioma ha esdevingut d'una veritable importància. En els primers anys del segle XIX

el català quasi no es parlava, excepte per la gent del camp i les classes pobres de Barcelona. Havia anat morint des del segle XVI; en 1716 deixà de ser fins oficialment l'idioma de la nació; i en 1810, quan Napoleó intentà guanyar partidaris entre els catalans restablint llur idioma, els seus esforços es van rebre fredament per tota la població, i els diaris que havia portat a imprimir en català tornaren al castellà així que girà l'esquena. El caràcter més interessant del moviment català ha estat l'esforç de transformar el català modern en un llenguatge literari, i l'èxit que ha tingut. Era obra dels poetes i dels historiadors, més que dels dramaturgs: «Català que ara es parla»—Catalan as she is spoke—es considera desahuciat com un mitjà d'expressió literària.

II.—FENT UN IDIOMA LITERARI

De (*The Athenæum*, del 14 novembre 1919).

La Literatura catalana moderna no tenia fonaments sòlits en el segle XVIII. Quan els poetes tornaren a escriure en català en lloc de castellà, sota la inspiració de Scott i Manzoni, el material sobre el qual havien de treballar era un llenguatge medieval, que havia caigut en desús com mitjà d'expressió literària perquè no havia estat capaç d'adaptar-se als gustos i formes deliberades del Renaixement. En Boscan s'havia adonat d'això quan va determinar-se a escriure en castellà en lloc de català; però portà a Castella no sols les formes i metres de la poesia italiana, sinó també quelcom de la personalitat del gran poeta català de l'Edat Mitja, Ausias-March. L'espectacle d'una literatura romànica composta en un llenguatge medieval no deixa de tenir interès i curiositat. Podia pensar-se que un idioma «no contaminat» pel renaixement clàssic, una llengua que havia escapat al «pès opressor» del formalisme del segle XVIII, fóra un instrument a propòsit per traslladar en forma real i adequada les ascensions intel·lectuals i les preocupacions espirituals dels romàntics. No obstant no fou així. Els exploradors hagueren de reconèixer sincerament que el català antic havia quedat fora de contacte amb les necessitats espirituals i grau d'emoció de la literatura moderna. Podien sentir la poesia i assimilar-se el pensament de l'època, però els era impossible donar-hi res més que una realització imperfecta i precària. Després d'algunes tentatives i proves insegures, començaren a reformar l'idioma. La immensa popularitat de Robreño i la persistència d'En Soler obertament advocaven pel «Català tal com es parla» en oposició a l'idioma literari. Però l'estudi i l'educació literària, sostinguts per la fermeza del caràcter català, pogueren al fi triomfar. El desenrotllament dels mitjans d'expressió pot observar-se en

tota la poesia del segle XIX. Les odes patriòtiques de l'Aribau, bastant xabacanes (1833); els poemes suggestius encara que més aviat vulgars de Victor Balaguer; el geni èpic de Jacint Verdaguer, autor de la «Atlàntida»; l'atractiu imprecís i serè dels poemes fantàstics d'En Tomàs Aguiló sobre l'illa de Mallorca conduïren naturalment a l'amplitud i universalitat d'En Joan Maragall, el fervent catolicisme del qual no el va privar de traduir Goethe i els Himnes Homèrics, ni el seu misticisme de ser (com un escriptor castellà fa poc va reconèixer) un dels pocs grans poetes lírics d'Espanya.

Els fonaments de la prosa catalana moderna foren posats principalment per en Joaquim Rubió i Ors, Professor de Història a Valladolid, que treballà molt per la més ampla i popular disseminació dels textos dels poetes catalans antics; per En Josep Torrés i Bages, Arquebisbe de Vich; per En Pi i Margall, que fou President de la República Federal Espanyola en 1873; i per En Valentí Almirall, que amb el seu estudi «Lo Catalanisme» (1886) fou un dels primers d'acceptar el principi federalista i de mostrar com podia portar-se a la pràctica. Entrentant, En Manuel Milà i Fontanals, President dels primers «Jochs Florals» (una espècie de Eisteddfod) en 1859 publicà un interessant llibre de ritmes per a infants i cançons populars, encara que el seu estil literari ha estat descrit com «algebraic»; En Narcís Oller donà «Papellona» (1882), una novel·la que sortí amb un pròleg de Zola; i En Marian Aguiló edità «Tirant lo Blanch», els «Fets del Rey Jaume», i altres textos medievals, i recollí materials pel gran diccionari català que encara està en curs de publicació. El millor representatiu de la prosa catalana contemporània és Eugeni d'Ors («Xenius»), que escriu regularment en el diari «Veü de Catalunya» i ha publicat una bona novel·la psicològica, «La ben plantada».

Una idea del que s'ha fet per la purificació de la llengua catalana pot recollir-se pels que tenen la sort de poder visitar l'Institut d'Estudis Catalans, a Barcelona. Mentre el curs elemental s'acontenta amb una explicació de les regles de l'ortografia catalana i amb un estudi de les faltes més corrents en la parla usual, el curs superior s'ocupa de la sintaxis, morfologia i fonètica, combinat amb un estudi d'un dels textos medievals, tals com la traducció catalana de l'història de «Griselda» per Bernat Metge. Es fa principal atenció a les alteracions que s'han produït en la sintaxis medieval, particularment a les que provenen d'una influència del castellà, i a les solucions que s'han adoptat per contrarrestar-les; i el curs inclou un estudi de formació de paraules noves, i les raons que apoen l'ortografia autoritzada per l'Institut. Però el departament més interessant és el que s'ocupa de la pronunciació, i de l'origen i desenrotllament dels principals dialectes. Un laboratori de fonètica ha estat montat, on els dialectes s'estudien experimentalment i on l'evolució filològica pot observar-se i registrar-se tal com actualment va produint-se. La sala està plena de

notables aparells fonètics i registres fonogràfics del català «que ara es parla», en una forma que s'acosta a la seva puresa primitiva, en els pobles del centre de Catalunya. La gran dificultat, com el Professor Pompeu Fabra fa notar, es que molts catalans semblen no adonar-se de que hi ha un idioma literari. El català des de l'Edat Mitja s'ha mantingut sense canvis fonamentals, no obstant les variacions superficials del dialecte. El gran problema de la «Renaixença» era la formació d'un idioma literari que no es basés en un dialecte més que en un altre o en una barreja de tots els dialectes, sinó que fos una idioma artificial de paraules, formes i construccions deliberadament escollides — la llengua d'escriptors mitjvals com Ramón Llull (Lully), Bernat Metge i Ausias March renovada i vigoritzada per importacions cuidadosament buscades de tots els dialectes, i—pot afegir-se—de totes les llengües Europees, excepte la castellana. És una equivocació anomenar «Barceloní» aquest idioma literari, com fan alguns catalans. El «Barceloní» és el més difícil i el més groller de tots els dialectes catalans.

Això es refereix al problema fonamental d'un idioma literari. El català ha estat desenrotllat i purificat de bona part de la seva cruessa medieval pels filòlegs i pels poetes—homes que tenen una educació literària i senten la bellesa de les paraules.—El llenguatge lleig, *slipsohd*, de carrer i de vagó, es parla per la gent que no es preocupa de la bellesa del so mentre pot fer-se entendre dels seus amics, i—qui sab?—queda incompreensible a l'estranger de Londres, o Madrid, que pot estar assegut davant d'ells. «Barcelona?», em digué un cira-botes a Avila. «Però, que no ho sab?, son catalans que ni Déu pot entendre.» Part del gust que dona viatjar per les Castelles, com per Toscana, prové de que quasi tothom, per poc educat que sigui, té un orgull conscient de l'idioma que parla d'una manera tant bonica. L'orgull dels catalans, pren altres formes més tangibles; molts d'ells no tenen temps d'emmoïnarse amb un llenguatge literari, i no poden entendre que un home pot escriure en un diari i ser quasi il·literate. A Catalunya els homes literats estan resolts a no baixar al nivell del «Barceloní» i estan fent tot el que l'educació i l'exemple poden per perfeccionar la parla dels seus compatriotes; encara que un observador sense prejudicis, no pot deixar de doldre's que llur ideal inclogui el propòsit d'educar una generació d'infants que parlaran correctament el català, però no el castellà.

Una expressió de bellesa Parnasiana és característica dels dos poetes moderns sobre els quals ha caigut la capa d'En Maragall. Encara que situats en pols apart en alguns respectes, representen diverses tendències dels més grans poetes catalans. En Josep Carner és un fervent catòlic amb una tendència a ser més aviat popular que obscur; té un vocabulari d'una riquesa i una varietat extraordinàries, ple de paraules antigues i frases del poble. Sota la seva influència, un altre poeta, En Josep M. de Sagarra, abandonà el castellà pel català. En Josep

M. López-Picó és diferent d'En Carner en tots respectes, excepte en l'exquisit acabat dels seus versos. Demés té gran facilitat, i una tècnica que li permet escriure en tots els metres amb facilitat i fluidesa. És d'aquelles persones que escriuen un poema cada dia de l'any, i de tant en tant publica una selecció dels millors,—i d'ell lo millor és molt bo. Edita la *Revista Catalana*. La seva actitud respecte la situació europea és parenta de la d'En Romain Rolland; i els seus nobles pronunciaments respecte una guerra que, a persones que es trobin en la situació dels catalans, ha semblat tenir molts dels caràcters d'una lluita civil, han aixecat LA REVISTA a una posició d'importància internacional. Li fa costat En Carles Riba, un home d'ampla cultura i exquisida sensibilitat, que en el seu «Primer llibre d'Estances» demostra posseir les qualitats d'un verdader poeta. Potser la millor idea de la riquesa i flexibilitat del català modern pot aconseguir-se de la traducció de «Venus i Adonis» per Morera i Galícia, i dels «Sonets i Odes» que en Marià Manent ha traduït de Keats.

EXPANSIO CULTURAL CATALANA

La Secció d'Instrucció i cultura del C. A. de D. del C. i de la I. de Valls ha organitzat els seus cursos de formació de la cultura professional dels seus associats completant-los amb el finísim i assenyat propòsit d'organitzar també una serie de conferències sota el títol *Les neguiteses del món*.

Cada lliçó comportarà la exposició d'un dels cabdals problemes que més preocupen els homes d'avui.

CONGRESO DE JUVENTUDES HISPANO-AMERICANAS

Aquest any l'amenitat de la *Fiesta de la raza* s'ha vist superada per l'anunci programa d'aquest congrés, en el qual s'invoca la majoria d'edat de les repúbliques d'Amèrica com un motiu de convit.

Els catalans no havem assolit encara la nostra majoria d'edat. No ens caldrà, doncs, assistir al Congrés. Potser si som bons minyons, entre discurs i discurs, els *papàs de la raza* ens faràn una visita de dijous o diumenge.

La polidesa no ens obligarà més enllà d'una passivitat respectuosa.

La nostra reciprocitat activa ja saben els americans quina és. I prou en el crit d'alliberament el dia de les majories d'edat en alguna d'aquelles repúbliques, hi vibraren veus catalanes.

CAL ESMENTAR

—La solució de la crisi francesa del llibre, proposada per Mr. Benjamin Crémieux en l'*Europe Nouvelle*.

—La recordança de Sainte-Beuve, en la *Revue de Paris*, *Le Correspondant*, *le Revue des Deux-Mondes*, i altres revistes, amb motiu del cinquantenari de la mort del gran crític.

—La bona campanya que, sota el títol *Visca Catalunya*, i amb el lema *Tot el que és català és nostre*, mena En W. Francis i Ayrol a *La Renaissance Catalane* de Perpinyà.

Els mots valents de Robert Subirós, fallant d'una manera justa el conflicte de races plantejat per la campanya d'En Francis.

Llàstima que la censura endèmica no ens deixi reportar textos complets. Recomanem el n.º 46 (15 de novembre) de *La Renaissance Catalane*; i encara els números successius.

—El n.º 41, any IV de la revista portuguesa *Atlàntida*, amb una crònica del moviment literari contemporani al Brasil, signada Tristao de Athayde.

—A la *Revue de l'époque*, número de novembre, la informació sobre l'estat actual de les lletres yugoeslovaques.

—Que en la crònica de tal Biblioteca Popular, sota el títol d'una advocació general mal anomenada *Totes les literatures* (coneixem la col·lecció), s'adverteix el mateix entristiment rutinari de les Biblioteques que es nodreixen del donatiu i la mancança més absoluta d'un sentit enaltidor i valorador de la literatura catalana.

—L'article *Le riviste italiane nell'ultima fase letteraria*, que publica el número de novembre de la revista milanesa *I libri del giorno*.

—El primer número de *Le cronache letterarie*, ressenya mensual del pensament i de l'art.—Direcció a Nàpols. Administració a Palermo.

—*Dioniso*.—Revista quinzenal d'informació artística (Palermo).

Els números 49 i 50 de *Sic*. P. Albert-Birot, referint-se a la nòtula sobre els poetes nous publicada per J. M. Lòpez-Picó a LA REVISTA, pregunta si la seva omisió és deguda a que el comentarista el judiqui un clàssic.

Encara que P. A.-Birot, responem nosaltres, és prou clàssic perquè les seves edicions es facin introbables, és també prou nou per mantenir ell tot sol l'interès d'una revista, i la novitat fins el dia que en L.-P., jove també i amb temps sobrer per a fer-ho, comenti la seva obra.

—La generosa, estimulant i multivident intervenció del poeta català Ramón Vinyes en les tasques de la revista Colombiana *Voces*.

La influència catalanitzant, ben de rememorar, en alguns números de la esmentada revista.

—L'article *Portugal-Brasil após a guerra*, en el número 40 de la revista *Atlantida*, de Lisboa.

—La sistematització de la crònica de llibres i publicacions catalanes encomanada per la revista *Estudio*, de Barcelona, a J. Mustieles.

—La *Revista de Filosofia*, de Buenos Aires; *Cervantes*, revista de Madrid que extrema les notes d'avantguardisme amb les quals temps enrera jugavem els catalans.

—L'acte de fe de 1919, que signa Mr. Roger Devigne a *L'encrier*, i en el qual amb fina estilació francesa són escrits uns mots gentils lloant la tradició.

—L'estudi d'Ernest Raynaud sobre la expressió de l'amor en els poetes simbolistes, publicat per el *Mercur de France*.

—Les correspondències de Rússia, que signa W. T. Goode al *Manchester Guardian*.

Aquest número ha estat passat per la censura

J. M. LOPEZ-PICÓ

EL MEU PARE I JO

Poesies, op. XI

Preu: 3 Pessetes

J. FARRAN I MAYORAL

DIALEGS DELS DÉUS DE LLUCIA DE SAMOSATA

Publicacions de LA REVISTA
Vol. 32

Preu: 3 Pessetes

JOAQUIM FOLGUERA

Les noves valors de la poesia catalana

Publicacions de LA REVISTA
Vol. 33

Preu: 3 Pessetes

TINTORERIA I APRESTOS

PLA PANADÉS I ROTIER

Sant Joan de Malta, 62

Telèfon 419

S. M.

P. M. BORDOY-TORRENTS

ELS POBLES D'ORIENT

Publicacions de LA REVISTA
Vol. 31

Preu: 5 Pessetes

LLIBRERIA GENERAL DELS

SALVAT-PAPASSEIT

Corts Catalanes, 613. - Telèfon 4902

Publicacions de LA REVISTA i *l'Institut d'Estudis Catalans*. — Premsa d'Art d'avantguarda. — Dipòsit general de la biblioteca «Editorial Minerva». — Administració de llibres i revistes de la jova producció catalana. — Informació literària. Bibliografia. — Sotscipcions.

JOIERIA, ARGENTERIA
I ESMALTS D'ART

DE

RAMON SUNYER

Corts Catalanes, 643.-BARCELONA

J. SALVAT-PAPASSEIT

Poemes en Ondes Hertzianes

Primer volum de les edicions «Mar Vella»
amb 5 dibuixos de J. Torres-Garcia

Preu: 2 Pessetes

Publicacions de LA REVISTA

Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - Barcelona

Darrers llibres publicats

DIETARI ESPIRITUAL, de J. M. López-Picó

LES JOVENTUTS CATALANES, de J. Bofill i Matas.

ELS POBLES D'ORIENT, de P. M. Bordoy Torrents.

DIALEGS DELS DEUS, de Lluçia de Samosata. Trad. directa de J. Farran i Mayoral.

LES NOVES VALORS DE LA POESIA CATALANA, per Joaquim Folguera

BIBLIOTECA DE LIRICS MUNDIALS: SONETS I ODES, de John Keats,
Traducció de Marià Manent

BIBLIOTECA D'ESCRITS POLÍTICS: LA PRIMERA VICTORIA DEL CATALANISME, de Narcís Verdaguer i Callís

A punt de sortir

AMIEL, de Salvador Albert.

LES FLORS DEL MAL, de Baudelaire, trad. de Joan Capdevila Rovira.

BIBLIOTECA DE LIRICS MUNDIALS, Vol. V

POESIES, de Joaquim Folguera

En preparació

PROSES, FRAGMENTS i TRADUCCIONS, de Joaquim Folguera. — LLETRES A UNA AMIGA ESTRANJERA, de J. Farrán i Mayoral. — LA NAU, Poesies de Ventura Gassol. — EPIGRAMES, de Pere Benavent. — 9 CONTES, de Josep Pla.

ALTRES LLIBRES de Trinitat Catasús, J. Millàs - Raurell, Gabriel Alomar, J. M. Junoy, J. Creixell, J. Estelrich, Clementina Arderiu, J. Llorens Artigas, Ramón Rucabado, Carles Riba, Joan Puig i Ferrater, Manuel Reventós, M. Vidal i Guardiola, etc.

INDEX DE 1919

COL·LABORACIÓ CATALANA

Afirmació d'autonomia Universitària per diversos catedràtics de les nostres facultats	a 3	Llorens i Artigas, Josep—La cúpula suspesa dins —l'aire	261
Albert (Salvador)—Amiel	39	Manent, Marià—Algunes notes sobre Louis le Cardonnel	55
Alsina i Melis (Joan)—Autonomia Universitària	147	—La música interior	146
Arús (Joan)—La nostra expansió literària.....	132	—Els llibres	193
—Traduccions de poetes belgues con- temporànies	165	Martorell, F.—L'Arquitectura Romànica a Cata- lunya.....	58
—Joaquim Folguera, poeta	207	Maspons i Anglasesell, F. — Pròleg al llibre <i>La primera victòria del ca- talanisme</i> de Narcís Verdaguer i Callís..	103
—Traduccions de Ady	313	Massot, Lluís—Els llibres	116 y 270
Barnils, Pere—Els predecessors del mètode oral	221	Matons, August—Catalunya i el problema agrari	218
Bellido, Josep M.—De l'Autonomia Universitària		—Més sobre el problema a Cata- lunya	274
Corominas, Narcís—Sobre algunes conseqüències dels sindicats i les vagues	234	Millàs Raurell, Josep—Aportacions	314
Creixells, Joan—Els llibres	76	Nicolau d'Oliver, Lluís—Valor nacional de la Crò- nica del Desclot	50
—El creacionisme	159	—Els llibres	97
Culí Verdaguier, F.—El periòdic rural	322	—Lletres neohel·lèniques..	210
Domènec, Cristòfol—Les velades anticipacions....	200	—La Bíblia catalana	341
—Signes del temps	324	Noguer i Comet, R.—Institucions de govern per els problemes socials	85
—Dels ideals catalans	365	Pla, Josep—Història de la indiscreta bondat.....	95
D'Ors, Eugeni—Pròleg a la traducció catalana dels Sonets i Odes de Jahn Keats..	73	Pi i Suñer, Josep M.—Unes notes sobre el dret de sindicació obrera	149
Estelrich, Joan—El sentiment tràgic de Soren Kierkegaard	4	—Un llibre de F. Culí Ver- daguer	363
—Kierkegaard dins el pensament nòrdic	35, 48 y 64	Plana, Alexandre—Els llibres	26, 57
—Kierkegaard i Unamuno	83	—Notes sobre un possible teatre dels poetes	340
—Bibliografia de Kierkegaard ..	106	Puig, E. M.—Les exposicions	15, 28
—Diades lusitanes	254	Pujols, Francesc—Una pàgina de la Catalunya pintoresca de Xavier Nogués	140
Esteve, Martí—Valencianisme i nacionalisme ca- talà	105	—A la memòria de l'eximi com- pany En Joaquim Folguera ..	182
—La lliçó.....	292	Ràfols, J. F.—Les Arts Plàstiques 98, 117, 134, 153, 176, 212, 230, 245, 285, 333 y 356	
—Autonomia Universitària	339	Reventós, Manuel—Amb motiu de un llibre de C. Andler	109
Farran i Mayoral, J.—Lletres a una amiga ex- trangerà	8	—Reflexions de política social	143
—Diàlegs crítics 68, 91, 110, 127, 187, 223 y 296		—Democràcia i dictadures	249
—Unes pàgines de Simmel .	170	—Els llibres	332
—Els grans psicòlegs de la França contemporània 238 y 261		Riba, Carles—Pròleg al llibre <i>Italia</i> de Josep Ara- gay	114
—Pròleg a la traducció de Llucià de Samossata	328	—Pròleg a la traducció de la Odissea	281
Ferrer, Marc—La cinquena setmana municipal..	243	Rossell i Vilà, M.—La tesi racial enfront del sin- dicalisme i socialisme 157 y 183	
Folguera, Joaquim—Guerau de Liost	329	Rovira Virgili, A.—Els llibres.....	57 y 331
Fortesa, Guillem—Mallorca fatalment endarrerida	33	—Intel·lecte i acció.....	104
Gay de Montellà, R.—«I am in extasies»	30	—Proletariat i catalanitat	305
Hostalrich, Dolors—La dona manyà a l'home-ga- lant	20	—La Catalunya desnacionalitzada	338
Junoy, Josep M.—Nota Ràfols	194	Rucabado, Ramón—Llengua de guerra i llengua de pau	1
—Andre Spire	277	—L'artista de l'art suprem....	17
Liost, Guerau de—Per l'amic memorable	122	—Imatges per el poble I	29
López-Picó, J. M.—Moralitats i pretextos 2, 47, 82, 122, 145 y 236		—Imatges per el poble II	45
—Tres exemples d'una nit d'hi- vern	31	—L'eixida de Mossen Clascar ..	62
—Joaquim Folguera	62	—Imatges per el poble ..III	63
—Jean Cocteau	206	—La mort de Joaquim Folguera	81
—Joventut de post-guerra	221	—El profund civisme	101
—Poetes nous	258	—L'art d'En Joaquim Torres García.....	121
—El partit de la intel·ligència..	273		
—Lectures	316		
Lleonart, Josep—Els llibres 12, 25, 42, 75, 115, 133, 151, 174, 211, 244, 282, 317 354 y 368			
Llobera, Pere—La ètica social en els conflictes del treball	311		

—Les dones i la ciutat	124	treballadors mateixos	337
—La castedat virtud civica ..	141	—Un llibre reaccionari	361
—La reforma individual	162	Salvà, Marià Antònia—Traduccions de Bascoli..	326
—Adulteri electoral	181	Salvat Papasseit, Joan—L'acció intervencionista	
—El café i la peixera	197	del proletariat	309
—L'hora apostòlica	217	Serra i Moret, M.—La dictadura del proletariat..	198
—L'administració de l'anarquia	233	Soldevila, Ferran—Restauració de valors	142
—Elogi del dolor	251	—Estirabot	276
—Bofill	274	Terrades, Esteve—Per la empresa dels ferrocarrils	
—La dictadura del manobre ..	289	secundaris de Catalunya	295
—Novell llenguatge	308	Turró, Ramon—A propòsit de Kant	40
—La higiene i la terapèutica..	321	Valls, Ferran—Els llibres	332
—La redempció pervindrà dels		—Cuadrado	365

POESIA

POETES CATALANS

Aragay, Josep—Pisa	38
Arderiu, Clementina—El pendís	347
Benavent, Pere—Epigrames	54
Carner, Josep—El tenderol	352
Closas, Antoni—Poemes	260
Flo i Termens, Josep—Poesies originals i traduc-	
cions.....	294
Folguera, Joaquim—Epigrama de l'abandó	61
—Elegia dura	346
Forteza i Pinya, Miquel—L'estació	126
Gassol, Ventura—Pesombre	348
Llost, Guerau de—Selvatana amor	352
López-Picó, J. M.—Homes	353
Maurici, Jaume—Les viles assolellades	8
Morera i Galicia, M.—Sonet XVIII de Shakes-	
peare	346

Nogueras Oller, R.—Poesies	364
Riba, Carles—De «L'Antionga», de Sòfocles	351
Sagarra, Josep M.—Amaranta	349
Tobella, Mercè—Poesies	74

POETES ESTRANGERS

Ady, Andreu—Poemes	313
Cocteau, Jean—Antologia	206
Christophe, Lucien—Petits poemes pels cors tímides	166
Delavre, Jules—Matí	167
Marcuse, Elie—Temps gris	166
Pascoli, Giovanni—Poemes.....	326
Piérard, Louis—Nit de Nadal dins la trinxera..	168
Spire, André—Hi ha... ..	278
Wilson Gibson, W.—Estances	237
Wyseur, Marcel—El campanar	165

APORTACIONS

Belloç, Hilaire—La premsa lliure	204	Papini, Giovanni—A la nova generació	314
Bennett, Arnald—Del llibre self and self Mana-		Rolland, Romain—Declaració d'independència de	
gement	279	l'esperit	203
Dwelshauvers, George—Vide. Els grans psicòlegs		Simmel,—La sociologia dels sentits	173
de la França contemporà-		Spitteler, Carl—Vell i jove	120
nia	238 y 261	Wolff, Robert—L'actual moviment literari a la	
Lote, René—Del llibre Minerve et Vulcain	228	Suiça alemanya.....	21

LLETRES

Pròleg al llibre «Itàlia», de Josep Aragay, per Carles		«Pròleg a la traducció Catalana de la Odisea», per	
les Riba	114	Carles Riba	281
«Dolors Monserdà, de Macià»	132	«Un capítol del llibre pòstum», de Joaquim Floguera:	
«La nostra expansió literària», per Joan Arús	132	les noves valors de la poesia catalana	327
«Notes sobre la nova poesia italiana»	119	«Pròleg a la traducció de Llucià de Samossata», per	
«Lletres neohel·lèniques», per Lluís Nicolau	210	J. Farran i Mayoral	328
«Les gràcies de l'Empordà», per P. Corominas ..	229		

BIBLIOGRAFIA

«Meditaciones líricas», de Joaquim Montaner	12	Tallada	57
«Les absències paternals», de J. M. López-Picó ..	12	«La Doctrina de l'imposúnic, de Henry George», per	
«Bella terra, bella gent», de Josep Carner	13	Manuel Revantós	57
«La valor educativa de la litúrgia catòlica»	13	«Les llunyanyes suggestives i altres proses», per	
«Llibre nou», de Enric Cubas	25	E. M. Ferrando.....	57
«Solitaris», de I. Ribera-Rovira.....	25	«Contes a l'atzar», per Alfons Maseras	58
«Cofret de versos», de Jaume Puntí	26	«L'arquitectura romànica a Catalunya», per J.	
«Flors d'ametller», de Pere Benavent	26	Puig i Cadafalch, A. de Falguera i	
«L'abrandament», de Carles Soldevila	26	J. Godoy	58
«L'obra i la personalitat del doctor Martí i Julià»,		«Poesies (1915-1919)», per J. M. López-Picó	75
de F. Rosell i Mercadé	27	«Anuari de Catalunya 1917»	76
«Arxiu d'etnografia i Folklore de Catalunya»	41	«Almanac de LA REVISTA 1918».....	76
«Sil de porta», d'E. Isern Dalmau	42	«La natura i la història», per P. Dorado Montero..	76
«Silas Marner», de George Elliot, traducció, de		«Les relacions de Joan Lluís Vives amb els anglesos	
Josep Carner	43	i Anglaterra», per Foster Watson	97
«Estudi sobre la Filosofia a Catalunya en el segle		«Al llapis i a la ploma», per Narcís Oller	115
XVIII,» per Frederic Clascar	43	«De tots colors», per Joaquim Burgas	116
«La base tròfica de la intel·ligència», per Ramon		«Gripaus d'or», Novel·la per Maria Domènech de	
Turró	44	Cañellas	116
«Les Doctrines de P. J. Proudhon», per Josep M.		«L'Amic Fritz», d'Erckmann Chatrian, trad. de	

Joan Sitjar	116	«Cesar Capéran», per Louis Codet	77
«Els catalans i el comerç modern», per Jaume Càrner	116	«Mystiques et réalistes anglo-saxons», per Régis Mi-	
«Florida», per Mercè Tobella	133	chaud	77
«El burgès gentilhome de Molière», trad. de Josep		«Los religiosos en Cataluña durante la primera	
Carner	133	mitad del siglo XIX», per el doctor Barra-	
«Fulles ventisses», poesies per Joaquim Ruyra	134	quer	98
«Poemes del temps», per Trinitat Catasús	134	«Nuovi Saggi di letteratura inglesa», per Federico	
«Inicis», llibre de versos de J. Vilar Julià	151	Olivero	98
«Itàlia», poemes de Josep Aragay	151	«Guillaume Apollinaire», per R. Grey	98
«Les hores», poesies de Mercè Vila	152	«Parole di Battaglia», per Sem Benelli	117
«Cançons juvenques», per Narcís Masó i Valentí..	174	«The Contemporary Drama of Ireland», per Ernest	
«La nostra expansió literària», per Joan Arús	174	A. Boyd	117
«El farsant i l' enamorada», per Ernest M. Ferrando	175	«Pourpres et or», per René Grandó	134
«L'Estela», per Miquel Fortesa	175	«La littérature de guerre», per Joan Vic	152
«Primer llibre d'estances», per Carles Riba	175	«Matoum i Tèribar», per P. A. Birot	152
«El bon pedric», poesies rosselloneses, per Josep		«La Vierge et les Sonnets», per Francis Jammes	152
S. Pons	193	«De mon ermot i del verger d'Horaci», per Isidre	
«Els Ingmarsson», de Selma Lagerlöf, per Joan		Vilaró i Codina	152
Sitjar, trad.	211	«Can grande's Castle», per Miss Amy Lowell	175
«Sonets i Odes» de John Keats, per M. Manent, trad.	211	«The new pretry», per Miss Monroe i Miss Hender-	
«Trenta poemes», per J. Millàs-Raurell	212	son	175
«L'auca de la Pepa», per J. Pons i Massaveu	244	«Les Coèfores», de Esquil, traducció catalana, per	
«Argelaga florida», per J. Roig i Raventós	244	Antoni Bulbena i Tusell	175
«Paulina Buxareu», per Josep M. de Sagarra	244	«Saggi storici e critici», per Benedetto Croce	175
«En Pere i altres contes», per Claudi Planas i Font	244	«Socialisme espiritual», per Ramón Rucabado ..	175
«Les gràcies de l'Empordà», per P. Corominas ..	245	«Dels rims de l'esperit», per Pompeu Ridaura	175
«Narracions extraordinàries» (segona sèrie), per		«El crèdit i els municipis», per Joan Pelegrí	175
Joan Santamaria	245	«Publicacions pedagògiques de l'A. P. de l'E. C.» 175 y 194	
«Hores del poema eròtic», per Ramon de Curell ..	245	«Cercant la pau del cor», per Salvador Torrell	194
«El règim jurídic de Catalunya», per Martí Esteve ..	270	«Demografia de Catalunya», per Josep M. Tallada	194
«La primera victòria del catalanisme», per N. Ver-		«Proyecto de funcionamiento de l' Institut d'orientació	
daguer i Callis	271	professional», per J. Ruiz Castellà	230
«La rosada», per Miquel Ferrà	282	«Clavel Soldat», per Leon Werth	230
«Poesies de Sor Eulalia Anzizu»	282	«Mitson», per Colette	230
«Un grapat d'històries», per Joaquim Buigas ..	283	«Les métiers blessés», per Pierre Hamp	230
«Festa de la poesia a Sitges (1918)»	283	«Matériaux d'une théorie du prolétariat», per Geor-	
«La parada», per Joaquim Ruyra	283	ges Sorel	230
«Cartes d'infants i de la llar», per J. i G. C. Grimm,		«L'obra realitzada per la Mancomunitat de Cata-	
trad. de Carles Riba	284	lunya» (Publicació oficial)	245
«Contes cruels», de Villiers de l'Isle Adam, trad. de		«Nits d'hivern», per J. Puig-Espert	245
Joaquim Folguera i Josep Carner	284	«El cançoner musical popular català», per R. Serra i	
«Per quan s'és mare», per P. Nubiola	302	Pagès	245
«Les maternitats a Suïça i Alemanya», per R. Za-		«Lírica educativa i psicològica», per Lluís G. Fà-	
riquièn	302	brega i Amat	245
«El preu de l'amor», d'Arnald Bennett, trad. de		«Liluli», per Romain Rolland	245
J. d'Albafior	317	«Heures», per P. J. Jouve	245
«Dietari espiritual», per J. M. Lòpez-Picó	317	«Scoperte e Massacri», per Ardengo Soffici	245
«Camins de llum», per F. Caballero	317	«The Undyng fire», per H. G. Wells, ...	245
«Les hores que tornen», per Salvador Albért	317	«The books of Sex education for parents and	
«Diàlegs dels deus i de les divinitats marines», de		teachers, per M. Walter, M. Galichon..	271
Llucià de Samossata, per J. Farran		«Catàleg de la Biblioteca Cervantina del Sr. Bon-	
i Mayoral, trad.	317	soms», per J. Givanel	271
«Gramàtica francesa d'En Pompeu Fabra»	331	«Le salut par la Terre et le programme économique	
«Itinerari de Jaume I el Conqueridor», per J. Miret		de l'avenir», per Jules Méline	271
i Sans	332	«Notre examen de conscience», per Paul Gaultier ..	271
«Les joventuts catalanes», per J. Bofill i Matas ..	332	«Algues», proses catalanes, per H. Nadal	271
«Els pobles d'orient», per P. M. Bordoy Torrents.	332	«La musa ladina», antologia de la poesia rheto-ro-	
«Odissea d'Homer», per Carles Riba, trad.	354	mana, per P. Lansel	271
«El meu pare i jo», per J. M. Lòpez-Picó	355	«La nova revolució», per P. M. Turull	271
«Mànens, tragedia», per Ll. Soler Terol	368	«Hebbel, sa personnalité et son Œuvre lyrique», per	
«Els Sants de Catalunya», per Llorenç Riber	368	Louis Brun	284
«Doctrina estètica del doctor Torres i Bages», per		«Esperienza futurista», per Giovanni Papini	285
Carles Cardó	368	«L'intuició i la lògica de la poesia», per Hans Larsson	285
«Recull de versos», per R. Piñas	369	«Les poèmes mystiques», per J. A. Nau	285
		«Les Cartes d'amor de Sor Mariana Alcoforado»,	
		I. Ribera-Rovira, trad.	302
		«Città veloce», per Luciano Folgore	333
		«Le retour à la Scolastique», per Gonzague Truc ..	333
		«El pensament valencianista», per J. Vilallonga.	333
		«Ceràmica valenciana», per F. Almarche	333
		«Difesa di Dulcinea», per G. Marone	356
		«Santa Caterina de Siena», per Jeorgensen	356
		«Orchestra», per Arturo Onofri	356
		«Un releve», per els germans Tharaud	356
		«Roads to Freedom socialism, anarchism and sin-	
		dicalism», per Bertrand Russell	356
		«Pagine Sparse», de B. Croce	356

ALTRES LLIBRES

«The French Moralists and The gallantry of France»,	
per E. Gosse i William Heinemann ..	14
«The Springtime of life», de Swinburne	14
«Conversazioni critiche», per Benedetto Croce ..	27
«Bernard Shaw, The man and his Work», per	
Herbert Skimpole	44
«La Russie rouge», per Gabriel Domergue	59
«Le Principe des nationalités», per René Johannet	59
«La Grecia e l'Italia nel Rissorgimento italiano»,	
per C. Kerofilas	77
«Idee sulla ricostruzione», per Carlo Scarfoglio.	77

«Evangile de la bonne vie», per Alexandre Mercereau	356	Eugeni d'Ors	369
«La renovació de la pietat catalana», per Joan Puntí	356	«La ciencia de puixança», per Benjamí Kidd	369
«Abelard i Eloísa», per Manuel Sayrach	356	«Le diable à l'Hotel», per Emile Henriot	369
«Travaillons, donc, à bien penser», per Goerges Aimel	369	«Pastiches et melanges», per Marcel Proust	369
«Grandeza y servdumbre de la nteligencia», per	369	«Statue e fantocci», per Arden70 Soffici	369

ARTS PLASTIQUES

El saló de tardor de l'Associació d'amics de les Arts	15	Segona Exposició oficial d'Art	176 y 178
Exposició Pòstuma: Josep Armengol i Daniel Guardiola	16	Exposició d'Art.—Memòria del Secretari	194
Jaume Mercader	28	La Manca de Secció d'Arquitectura al Saló de Primavera	212
Joguines	28	Pintures de Teresa Romero	212
Els evolucionistes	28	Boixos d'Enric C. Ricart	213
Plafons de Fèlix Mestres	98	Dibuixos d'Albert Marquet	213
Pintures de D. Carles	98	Degas i son model	213
Fèlix Cardellach	117	La Exposició hispano-francesa de Belles Arts	230
Dibuixos de F. Prat Ubach	118	Monument al Canonge Rodó	231
Pintures de A. Vila Arrufat	118	L'Art en relació amb l'home etern i l'home que pensa, per J. Torres-Garcia	245
Manuel Cusi	118	Paul Cézanne, per A. Vollard	246
Pintures i dibuixos de E. Enguiu	118	La exposició general escolar	285
Pere Inglada	118	Venanci Vallmitjana	333
Modest Urgell	134	Excavacions en la Cova del Segre	333
Pintures i dibuixos de J. Vidal Quadras	134	Les primeres construccions de Terramar	334
Una pintura religiosa de Francesc Domingo	134	Concurs de projectes de xalets a Sitges	356
Arquitectura popular	134	Concurs de la Colonia Bosc de la Conreria	357
Pintures d'Enric Galwey	134	El Castell de la Geltrú	357
Pintures i dibuixos de Kolínic Gousseff	135	La Col·lecció Font i Gumà	357
Frescos, dibuixos i ceràmica de Josep Aragay	153	Pintures i dibuixos de Lluïsa Vidal	358
Pintures de Lluïsa Mercadé	153	Pintures de Darius Vilàs	358
L'Exposició de Pintura espanyola a París	153		
Dibuixos de l'Agrupació Courbet	176		

LES REVISTES

Edmond Rostand	14	Jaume Bofill i Matas	231 y 246
El problema nacional basc	27	Per un indult	231
Unamuno i Catalunya	59	L'Atles lingüístic de Catalunya	231
Ni individualisme, ni socialisme: Sindicalisme	59	Josep Roig i Roqué	246
El maximalisme vist d'Amèrica	59	Joan Bonnafous	246
El socialisme al Japó	60	Magisteri	246
El Doctor Almesa	76	La fortuna de les lletres franceses	247
Joaquim Folguera.... 78, 99, 120, 179, 196, 215 y	231	Ciència i literatura	247
Necessitats vitals	78	La giovane Europa	272
Classicisme	78	Curs d'humanitats i cultura general per a obrers	272
La poesia de guerra a Anglaterra	78	«L'Instant»	272
Jaume Brossa	79	La vida catalana l'any 1918	285
Fèlix Cardellach	97	La revolució editorial	285
Pío Baroja	98	El partit de la intel·ligència	288
Castellans, amics meus	99	A favor del llibre català	303
El maximalisme rus vist pels anglo-saxons	99	Solidaritat universal	303
La hulla blava	99	Pau sense pau	303
Carles Grandó	100	Per la educació musical a Catalunya	303
La revolució alemanya. El seu aspecte econòmic	119	L'onze de setembre	304
Art i vida	136	Burocràcia, funcionaris	304
Joan de Giorgio i Vitelli	137	Venanci Vallmitjana	318
Les reivindicacions sindicals segons Charles Maurras	137	Josep Puig i Cadafalch, president	318
Idees d'un pintor sobre el cinema	138	Els catalans d'Amèrica	318
Del Maurrassianisme vist d'Amèrica estant	138	El vot femení	318
Francesc Fontfreda	154	Del bolxevisme i l'ànima russa	318
Els patrons	154	Ment i Medecina	319
Fiume, la societat de les nacions i el dogma de la sobirania	155	D'Annunzio	319
Una pau massa dolça pel que té de durar	155	Merrheim	319
Catalunya i Escòcia	179	Una carta inèdita d'Emili Vilanova	334
La follia de la guerra i del treball	179	Una Lliga de nacions educacional	334
Organització sindical	179	Andreieff	334
L'imperi de la ferocitat	179	Joffre	335
Què volen els catalanistes de Rosselló	180	Josep S. Pons	335
La nostra expansió literària	195	Vocacions	336
Anticipacions	196	Joan Palau i Vera	358
Oriol Martí	214	Frederic Rahola	358
Una lletra d'Alguer	214	El camí del món	358
La renaixença universitària a Perpinyà	214	Reconstrucció	359
Regionalisme federal a França	215	Les artisans des jours nouveaux	359
Un poema pòstum de Rimbaud	215	De literatura catalana a l'estranger	369